

**FORESTS[®]
FOR ALL
FOREVER**

JAARVERSLAG 2021

VOORAF

In het voorwoord van het jaarverslag van 2020 schreef Liesbeth Gort op deze plek dat het een raar jaar was geweest in verband met de COVID-pandemie. Helaas was dat voor 2021 voor u en ons niet anders. Hooguit waren we er iets meer aan gewend, en op die manier hebben we toch met enthousiasme door kunnen werken aan onze missie: Forests for all Forever.

De noodzaak hiervan is onverminderd actueel. De wereldleiders op de klimaatconferentie in Glasgow hebben afgesproken de ontbossing tegen het einde van dit decennium een halt toe te roepen. Uit een studie van de New York Declaration on Forest blijkt dat door maatregelen om ontbossing tegen te gaan 20 tot 30 procent van het klimaatprobleem kan worden opgelost. Wij dragen graag samen met u ons steentje hieraan bij.

Omdat FSC-gecertificeerde bossen verantwoord beheerd worden maar ook een economische waarde hebben, wordt de verleiding om van bos bijvoorbeeld landbouwgrond of mijnbouw te maken veel kleiner. Hoe groter de vraag naar verantwoord hout, hoe meer bossen op die manier beschermd kunnen worden.

We hebben een mooie samenwerking opgezet met onze Deense FSC-collega's, bouwbedrijven en universiteiten om de komende jaren houtbouw met duurzaam hout in de sociale woningbouw te stimuleren. Het project heet HOME for the future, en wij ontvangen hiervoor subsidie van het LIFE programma van de Europese Unie. We werken daarnaast aan prachtige projecten in Gabon en Bolivia om de lokale meerwaarde van duurzame houtoogst te vergroten, beter gebruik te maken van minder bekende houtsoorten én consumentenbewustzijn te vergroten.

In september namen we afscheid van Liesbeth, na 9 jaar FSC. Ik heb een heel mooi team van haar mogen overnemen met een interessante mix van ervaring en nieuw (jong) élan. Ik heb met de eerste FSC-partners kennis gemaakt en ben onder de indruk van de bevologenheid om samen te werken aan bosbescherming wereldwijd. Ik zie uit naar verdere kennismakingen, hopelijk niet te vaak via een beeldscherm!

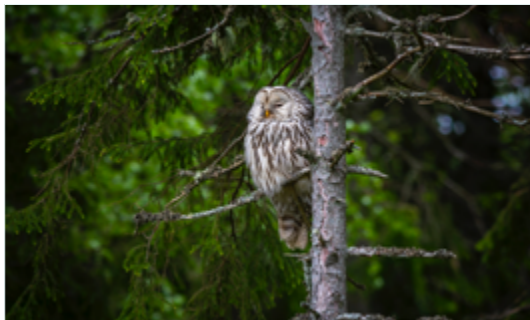
Namens het bestuur en team van FSC Nederland,

Wyke Smit
Directeur FSC Nederland

BIODIVERSITEIT

BIODIVERSITEIT IN EUROPESE BOSSEN

FSC-bosbeheer heeft een belangrijke meerwaarde als het gaat om de bescherming van biodiversiteit in de bossen van Finland, Zweden, Estland en Litouwen. Dit bleek uit **onderzoek** door FSC in samenwerking met de Universiteiten van Uppsala (Zweden) en Tartu (Estland). In het onderzoek zijn de regels van de nationale boswetgeving vergeleken met de beheervoorwaarden die FSC stelt.

Voorbeelden van maatregelen waarin de FSC-standaard zich onderscheidt zijn het beperken van oogstwerkzaamheden gedurende het broedseizoen en vergroten van het aandeel dood hout in het bos. Dood hout is van groot belang voor behoud van biodiversiteit: het biedt onderkomen aan insecten die op hun beurt als voedsel dienen voor bijvoorbeeld vogels.

GABON-PROJECT: BOS BETER BESCHERMEN

Nergens ter wereld is de biodiversiteit zo hoog als in tropische bossen waar meer dan de helft van alle landdieren leven. Dat maakt de rol van de FSC-bosbeheerder alleen maar belangrijker. Om daarbij te helpen investeert FSC Nederland in het promoten van houtsoorten die groeien in tropische FSC-bossen, maar op dit moment niet gevraagd worden in de markt. Stijgt die vraag, dan wordt de bosbeheerder beter beloond voor zijn beschermingsmaatregelen.

KIEZEN VOOR MINDER BEKENDE HOUTSOORTEN

In 2021 is onderzocht hoe negen verschillende **minder bekende houtsoorten** het beste kunnen worden geïntroduceerd op de Europese houtmarkt. Uit het onderzoek kwam het advies om voortaan houtkeuzes te baseren op de eigenschappen van het hout en niet op naamsbekendheid van een houtsoort. Bovendien is FSC Nederland actief op zoek gegaan naar pilotprojecten bij bouwbedrijven en woningcorporaties om de geselecteerde minder bekende houtsoorten in de praktijk toe te passen. Een aantal projecten wordt al in 2022 uitgevoerd.

INNOVATIE

NOG BETER HERKOMST VAN HOUT HERLEIDEN

Chain of Custody (CoC) certificaten van FSC geven zekerheid dat een houtproduct afkomstig is uit een FSC-bos. De herkomst van het hout wordt daarbij tijdens elke stap in de handelsketen gecontroleerd. FSC werkt voortdurend aan het verbeteren van het systeem om het risico op instroom van niet FSC-gecertificeerd hout zo klein mogelijk te houden.

FSC probeert de herkomst van hout niet meer uitsluitend te baseren op documenten, maar ook op de intrinsieke eigenschappen van het hout. Daarbij wordt gekeken naar het DNA en het chemische profiel van het hout, met als doel om altijd en overal te kunnen traceren waar een boom groeide. Een veelbelovende ontwikkeling, maar daarvoor is het wel een 'bibliotheek' nodig waarin de hout-identiteit van zoveel mogelijk bomen uit zoveel mogelijk groeiplaatsen is vastgelegd. Zo kan de herkomst van een willekeurig houtmonster worden bepaald op basis van het chemisch profiel.

De Wood-ID methode is veelbelovend en wordt op kleine schaal al succesvol toegepast. Het kost nog wel tijd voordat de techniek ook breder gebruikt kan worden. FSC werkte daarom in 2021 samen met Wageningen Universiteit om de genoemde houtbibliotheek uit te breiden in het kader van het **Timtrace project**. Onderzoekers uit Wageningen verzamelden daarvoor houtmonsters in Gabon. Daarbij werd een klein beetje materiaal uit de boom gehaald (de boom kan daarna gewoon weer verder groeien!). Hiermee werd de wood-ID bepaald. Uiteindelijk moeten alle inspanningen leiden tot een robuuster FSC chain of custody systeem.

INTERNATIONAAL

INVESTERING INPROBA IN BOSHERSTEL INDONESIË

FSC-certificering waarborgt dat belangrijke diensten van het bos zoals CO₂-opslag en behoud van biodiversiteit in stand blijven. Daarnaast helpt FSC boseigenaren in Nederland en daarbuiten met het verbeteren van hun verdienmodel. Hierdoor krijgen bossen de waardering die ze verdienen en blijven ze ook voor volgende generaties in stand.

In 2021 startte **voedselbedrijf Inproba** met een driejarige sponsoring van verantwoord bosbeheer in Indonesië. Het bedrijf is de eerste partij die gebruik maakt van de samenwerking tussen FSC Nederland en The Borneo Initiative om bosherstel, herbebossing en behoud van biodiversiteit te vergroten in Indonesië.

SAMENWERKING MET EEN BOLIVIAANSE COMMUNITY

Een ander internationaal project vindt plaats in Bolivia. Samen met Dekma, Dekker Hout en Maxeda wordt er gewerkt aan het tegengaan van grootschalige bosverlies en het bestrijden van de armoede van inheemse bosgemeenschappen. Deze bosgemeenschappen krijgen de kans om deel uit te maken van een hoogwaardige houtketen van Bolivia tot Nederland, wat hun levensomstandigheden zal verbeteren en de bossen intact zal houden. Eind 2021 is de eerste samenwerkingsovereenkomst met een lokale gemeenschap, Florida, getekend.

Dekma heeft ook een structuur opgezet om bosbranden in de bossen van de gemeenschappen dagelijks te monitoren. Daarnaast is door Dekma een trainingsprogramma opgezet voor personeel om branden te bestrijden en zijn brandbestrijdingsmiddelen aangeschaft.

KLIMAAT

KLIMAATSLIM BOSBEHEER

Bossen spelen een essentiële rol in ons klimaat maar staan tegelijkertijd ook onder druk door klimaatverandering. In Nederland hebben de bossen de afgelopen jaren geleden onder toenemende droogte, bijkomende (insecten)plagen en stikstofneerslag. Om de bossen vitaler te maken en voor te bereiden op klimaatverandering zijn klimaatadaptieve maatregelen nodig.

FSC Nederland **werkt samen** met VolkerWessels en de Unie van Bosgroepen om een drietal bossen in Nederland klimaatbestendig te maken. Er worden maatregelen genomen voor bos- en bodemherstel en het vergroten van de biodiversiteit en CO₂-opslag. Landgoed Het Meuleman was in 2021 het eerste bos waar de maatregelen voltooid zijn. Hier werd in maart een klimaatbord onthuld. Het bord beschrijft de maatregelen die in het bos genomen zijn en wat de verwachte impact van de maatregelen is.

FSC FRIDAY

Klimaat is de laatste jaren een hot topic. Vooruitlopend op de Klimaatconferentie COP26 stond FSC Friday dan ook in het teken van klimaat; “Save our Forests. Save our Climate”. Hiermee herbevestigde FSC haar steun aan internationale initiatieven op het gebied van klimaatverandering en benadrukt het de belangrijke bijdrage die gezonde bossen, en daarmee ook verantwoord bosbeheer levert aan deze inspanningen.

SOCIAAL

GOEDE ARBEIDSVOORWAARDEN IN HELE HANDELSKETEN

FSC heeft een belangrijke stap gezet door de eis van **fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden** op te nemen in de gehele keten van bos tot eindproduct. Dat is goed nieuws voor werknemers van de ongeveer 45.000 FSC-gecertificeerde bedrijven wereldwijd, én voor bedrijven die FSC-producten inkopen.

Daarbij gaat het om verbod op kinderarbeid, uitbanning van alle vormen van gedwongen of verplichte arbeid, uitbanning van discriminatie op de werkplaats, naleving van de vrijheid van vereniging en de erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen.

De eisen aan bedrijven in de keten komen daarmee in overeenstemming met die aan bosbedrijven, waar goede arbeidsvoorwaarden vanaf de oprichting van FSC een vereiste zijn.

INKOOP MET RESEPECT VOOR MENSENRECHTEN

Fairtrade Nederland publiceerde in samenwerking met FSC Nederland en andere duurzaamheidsorganisaties de **brochure “Inkopen met respect voor mensenrechten, zo kan het ook!”** Bedrijven, maar ook Nederlandse overheidsinstanties en andere publieke organisaties gebruiken nog dagelijks producten en voedingsmiddelen waarbij bij de productie sprake is van mensenrechtenschendingen. Dit is onwenselijk. Grote afnemers hebben directe invloed op de bedrijfsvoering, de duurzaamheid van de productie en de bescherming van de mensenrechten.

Met de brochure kunnen inkopers van overheid en bedrijven concreet aan de slag. De publicatie gaat naast hout- en papierproducten in op categorieën als bedrijfskleding, catering, ICT en palmolie.

NEDERLAND

MET DE TIJD MEE: NEDERLANDSE BOSSENSTANDAARD

In 2021 heeft de publieke consultatie plaatsgevonden over de **wijzigingen in de Nederlandse FSC-standaard** voor bosbeheer. De voornaamste wijzigingen betreffen:

- een nieuwe eis die de mogelijkheid van omzetting van bos in ander landgebruik verder beperkt;
- het uitbreiden van de lijst met opties voor het gebruik van plantmateriaal voor bosaanplant.

Met de gewijzigde standaard wordt klimaatlim bosbeheer bevorderd. Daarbij worden nieuwe boomsoorten aangeplant die beter bestand zijn tegen klimaatverandering. In Nederland zijn grote terreinbeheerders als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Gelders Landschap FSC-gecertificeerd. Maar ook Kroondomein het Loo, stichting IJssellandschap en landgoed Twickel beheren hun bos volgens de FSC-standaard.

De FSC-Principes en Criteria voor verantwoord bosbeheer zijn wereldwijd van toepassing en worden steeds per land 'vertaald' in een nationale standaard. Dankzij de gemeenschappelijke basis zijn nationale FSC-standaarden wereldwijd onderling vergelijkbaar en van eenzelfde kwaliteit.

BOSBEHEERDER VOOR ÉÉN DAG

Nu we steeds meer met hout gaan bouwen is het belangrijk dat het bewustzijn toeneemt over waar ons hout eigenlijk vandaan komt. Daarom werd in september in samenwerking met Van den Berg Hardhout en Staatsbosbeheer de eerste **'Bosbeheerder voor één dag'** georganiseerd in een FSC-bos op de Utrechtse Heuvelrug. De deelnemers kregen daarbij een goede indruk van wat verantwoord bosbeheer inhoudt. De regels die FSC daarvoor hanteert zijn wereldwijd dezelfde, en worden concreet uitgewerkt in een bosbeheerplan. Op de dag werden de deelnemers uitgedaagd zelf input te leveren voor zo'n plan.

HOUTBOUW

HOUTBOUW IN SOCIALE SECTOR

Dankzij de toekenning van een Europese subsidie (LIFE) **startte een FSC-consortium** in 2021 een omvangrijk project om houtbouw in sociale woningbouw in Nederland en Denemarken een flinke impuls te geven: **Home for the future**.

De doelstelling is dat in 2026 in Nederland 15% van de woningen in die sector op een verantwoorde manier met houtbouw wordt gerealiseerd. Het project wordt uitgevoerd door FSC Nederland, FSC Denemarken, Lister Buildings, TBI Woonlab, Centrum Hout, TU Delft, Via University en een klankbordgroep van negen woningcorporaties. Extra financiële ondersteuning wordt geleverd door Precious Forest Foundation.

Arjan Alkema, adjunct-directeur van FSC Nederland: “Het project is een prachtige kans om samen met een mooie groep partners grote stappen te zetten met de verantwoorde toepassing van hout. Op die manier kan de bouwsector verder verduurzamen op het gebied van klimaat en circulariteit. De vraag naar gecertificeerd hout zal bovendien verder toenemen en daarmee stimuleert dit project ook verantwoord bosbeheer, dus herstel en behoud van bossen wereldwijd.”

GEMEENTEN OP EXPEDITIE

Op 23 maart vond de tweede **Expeditie Houtbouw** plaats, een online sessie voor gemeenten die stappen willen zetten in houtbouw. FSC Nederland organiseert deze sessies omdat houtbouw een belangrijke impuls kan geven aan klimaatbeleid, circulaire ambities en bosbehoud. Echter, het ontbreekt gemeenten nog vaak aan kennis om hier optimaal invulling aan te geven. Tijdens de Expeditie krijgen gemeenten de kans om van gedachten wisselen over zowel de mogelijkheden als de gevoelde belemmeringen van houtbouw.

KOPLOPERS BELONEN

FOREST50: BOUWERS MET DUURZAME AMBITIE

In 2021 voerde VolkerWessels de ranking aan van duurzaamste bouwbedrijf als het gaat om de toepassing van hout. Slokker Bouwgroep en BAM completeren de top drie van de **Forest50**. Deze jaarlijkse ranking wordt sinds 2015 door FSC Nederland gepubliceerd.

De bouwbedrijven in de top van de Forest50 ontlopen elkaar nauwelijks als het gaat om de toepassing van gecertificeerd hout in bouwprojecten. Dat is voor deze bedrijven de norm. VolkerWessels maakt vooral het verschil door met eigen houtbouwconcepten te werken en bovendien minder bekende tropische houtsoorten toe te passen in projecten. Dat laatste is belangrijk om duurzaam beheer van tropische bossen te stimuleren.

DUURZAAM BOUWEN AWARDS BELOONT DUURZAME PROJECTEN

De ecologische basisschool De Verwondering in Almere is uitgeroepen als **meest duurzame bouwproject** van 2021. Ecodorp Boekel ontving de prijs voor duurzaamste organisatie. Het feit dat beide projecten voor het grootste deel bestaan uit hout of andere biobased materialen duidt op de sterke opkomst van deze materialen in de bouw. FSC Nederland is mede-initiatiefnemer van de Nederlandse Duurzaam Bouwen Awards.

**OOK DIT JAAR
WAS NIET
MOGELIJK
GEWEEST
ZONDER ONZE
PARTNERS.
BEDANKT!**

ORGANISATIE

Liesbeth Gort **vertrok** in 2021 na negen jaar als directeur bij FSC Nederland. Zij blijft zich inzetten voor de bossen. Liesbeth start nieuwe projecten die als doel hebben om klimaatfinanciering in te zetten voor bosbehoud, bosherstel en duurzaam bosbeheer in de tropen.

Wyke Smit volgt Liesbeth op. Wyke heeft ruim vijf jaar gewerkt als Team Lead Bestuurlijke Zaken bij de Efteling. In deze rol leidde ze de afdeling die verantwoordelijk was voor alle overheidscontacten, duurzaamheid en veiligheid. Daarvoor werkte ze bij onder andere Natuurmonumenten als Adjunct regiodirecteur en bij de Groene 11 als Senior adviseur public affairs natuur- en milieuorganisaties. Bestuursvoorzitter Bert van Veldhuizen: “Wyke weet mensen te verbinden. We verwachten dat ze een nieuwe impuls zal geven aan het samenwerken met onze directe partners maar ook met andere stakeholders in het zich steeds uitbreidende speelveld van duurzaam bosbeheer.”

Wyke Smit	Directeur
Arjan Alkema	Adjunct-directeur
Ben Romein	Netwerkmanager Houthandel
Stella Wisse	Trademark Service & Office Manager
Annerieke Sleurink	Business Development Payments for Ecosystem Services
Michelle Stede	Projectleider Hout en Circulaire Economie
Tijmen Hennekes	Medewerker Tropisch Hout
Rebecca Reurslag	Marketing en Communicatie
Mark Kemna	Netwerkmanager Opdrachtgevers

ONS BESTUUR (2021) IS SAMENGESTELD UIT EEN EVENREDIGE VERTEGENWOORDIGING VAN DE DRIE FSC-KAMERS: **SOCIAAL, ECOLOGISCH EN ECONOMISCH.**

De heer B. van Veldhuizen (PGZ International)
 De heer L. van der Meulen (VolkerWessels)
 De heer S. Meinhardt (Hupkes Houthandel Dieren BV)
 Mevrouw S. Valkman (Wereld Natuur Fonds)
 De heer R. Lamain (Zelfstandig adviseur)
 De heer B. Huisman (Het Flevo-landschap)
 Mevrouw M. Maij (ActionAid)
 De heer H. van Dijk (WUR)